

**KURZ
O PRAKTICKÉ
REŽIE**

1993–2023

N ■ I ■ P O ■ S

Věnováno Milanu Strotzerovi, Kateřině Fixové
a Milanu Schejbalovi

N ■ I ■ P O ■ S

OBSAH

Úvodník / Simona Bezoušková	6
Rozhovor s Milanem Strotzerem / Simona Bezoušková	7
Rozhovor s Kateřinou Fixovou a Milanem Schejbalem / Simona Bezoušková	10
Kurz praktické režie 1993–1998 / Jan Strejcovský a další	14
Kurz praktické režie 1999–2002 / Radana Šimčíková a další	22
Kurz praktické režie 2003–2007 / David Slížek a další	28
Kurz praktické režie 2008–2012 / Petra Slížková a další	34
Kurz praktické režie 2013–2017 / Martin Rumler a další	40
Kurz praktické režie 2018–2023 / Pavel Tomášek a další	48

Almanach Kurzu praktické režie vzniká během posledního setkání 6. běhu a zkoušení absolventské inscenace. Sedím v centru dění, a kromě textů, fotografií a popisů sleduji, jak se vysokoškolská pedagožka, starosta, šéfredaktor významného deníku, tisková mluvčí, překladatel, architektka, programátor a další frekventanti přetvářejí do svých rolí. V zájmu společné inscenace potlačují své režisérské ambice, všichni táhnou za jeden provaz, a přitom podle mě vzniká nejlepší absolventská inscenace. Hlavou mi běží, jak za těch téměř pět let divadelně, ale i lidsky vyrostli a jsem na ně pyšná. A hned se mi přidávají podobné příběhy předchozích absolventů a naskakuje seznam úspěšných inscenací, které za těch třicet let i díky Kurzu praktické režie vznikly. Dostavuje se blažený pocit, že to všechno mělo smysl. Velký smysl!

Děkuji Milanu Strotzerovi za pevné základy, Kateřině Fixové, Milanu Schejbalovi a dalším lektorům za tu spoustu času, energie a trpělivosti. Všem absolventům za odvahu, překonávání sama sebe, i pomoc s tímto almanachem.

Simona Bezoušková

JE TO KRÁSNOTA

Pokud v amatérském divadle vznikne cokoli kvalitního, smysluplného a dlouhodobě funkčního, můžeme si být jisti, že u zrodu stál Milan Strotzer, odborný pracovník NIPOS – ARTAMA, emeritní programový ředitel Jiráskova Hronova, bývalý šéfredaktor Amatérské scény a vedoucí Databáze českého amatérského divadla. Nejinak tomu bylo na počátku Kurzu praktické režie, který úspěšně funguje už třicet let a absolvovalo jej více než sto režisérů.

Rozhovor připravila: Simona Bezoušková

Milane, mohl bys prosím přiblížit zrod Kurzu praktické režie? Co Tě vedlo k jeho založení?

Milan Strotzer, zakladatel a emeritní rektor Kurzu praktické režie. Foto: Ivo Mička.

Osobní zkušenost. V 70. letech minulého století jsem absolvoval množství nej-různějších jednorázových vzdělávacích akcí, které byly buď úzce zaměřené, nebo se v seminářích a dílnách věnovaných režii začínalo stále od základů a nikdy se dál nepokročilo. Lektoři se totiž při různorodé skladbě seminaristů – tu poučených a na druhé

straně zcela nepoznamenaných – drželi logicky hesla „Nepředpokládej nic!“.

V závěru zmíněných let se mi dostalo příležitosti absolvovat tříletý Kurz divadelní režie a herectví Lidové konzervatoře Středočeského krajského kulturního střediska, který byl koncipován jako systematický vzdělávací projekt vedoucí k teoretické a zejména praktické vybavenosti režiséra pro práci v divadelním souboru. Absolvování tohoto typu vzdělávání mi otevřelo zcela

jiné obzory. Nabyl jsem zároveň přesvědčení o jeho hlubokém smyslu. Ostatně, několik takových vzdělávacích projektů jsem pak v roli krajského metodika pro amatérské divadlo koncipoval a organizoval na půdě zmíněné lidové konzervatoře. Na tuto činnost jsem pak navázal po přijetí místa odborného pracovníka pro amatérské divadlo na IPOS-ARTAMA (1991).

Jak a s kým jsi koncepci kurzu vytvářel?

Koncepci nebylo třeba vytvářet, byla vytvořena již v oněch 70. letech Jarmilou Černíkovou-Drobnou, vedoucí lektorkou Kurzu divadelní režie a herectví Lidové konzervatoře SKKS Praha a organizátorem kurzu Václavem Špiritem. V dalších kurzech, které jsem měl už na starosti sám, jsem základní model různě varioval, a tak získal poznatky o tom, co funguje nejlépe. U prvního Kurzu praktické režie organizovaného pod hlavičkou IPOS-ARTAMA za spoluúčasti organizátorů Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou (včetně občanského sdružení Vobskočák) a Jiráskova Hronova, šlo především o vytvoření účelného učebního plánu ve vazbě na časové proporce devítidenních soustředění, která se konala v rámci celostátních přehlídek ve Vysokém nad Jizerou a v Hronově. Zatímco kurzy lidové konzervatoře, které jsem zmiňoval, se konaly

pravidelně jednou měsíčně o prodloužených víkendech, museli jsme nyní počítat s větší časovou dotací v jednom soustředění, ale také se značnými časovými prodlevami mezi nimi. Pokud mne paměť neklame, lámali jsme si s tím hlavu s Kateřinou Fixovou a Milanem Schejbalem.

Jaké byly Vaše priority?

Priorita byla jedna, a to poskytnout frekventantům základní teoretickou a zejména praktickou vybavenost pro práci režiséra v amatérském divadelním souboru.

Proč jsi vybral právě Kateřinu Fixovou a Milana Schejbala?

Vybral, to není nejtrefnější termín. Zkrátka to vyplynulo z toho, že jsme se znali a respektovali. Já znal výsledky jejich divadelní práce a vnímal jejich nadšení pro divadelní dění. S Milanem jsem spolupracoval již delší dobu na středočeských divadelních přehlídkách včetně realizace poděbradského a později libického FEMAD či vzdělávací části Jiráskova Hronova. Oni mne znali jako účastníka a později organizátora FEMAD a dalších přehlídek a aktivit. Svou roli sehrál i fakt, že v letech 1986–1992 vedli úspěšné semináře praktické režie na Krakonošově divadelním podzimu ve Vysokém nad Jizerou.

Proměňovala se v průběhu těch 6 běhů nějak koncepce kurzu? Ukázalo se něco jako nepotřebné, nebo naopak bylo potřeba něco do osnov doplnit?

Koncepce se v tom prioritním zacílení neproměňovala. K jistým proměnám však došlo. První běh byl koncipován velice košatě a trval pět let. V soupisu vyučovaných předmětů bylo 25 položek, mezi nimi kromě těch klíčových byly navíc např. Dramatizace literárního textu, Organizace práce v divadelním souboru, Legislativní otázky existence divadelních souborů a autorský zákon, Psychologie pro režiséry, Nonverbální komunikace, Metody dramatické výchovy dětí, Základy loutkového divadla a práce s předmětem a loutkou, Mluvené slovo jako prostředek divadelního výrazu, práce s veršem

Milan Strotzer při slavnostním vyřazování absolventů 1. běhu Kurzu praktické režie v roce 1998. Foto: archiv Milana Strotzera.

v divadelní hře, Estetika dramatického umění, Divadlo pro děti. Nedílnou součástí výuky byla účast na divadelních představeních a rozborových seminářích k nim. Ten frekventant kurzu, který nikdy nechyběl, strávil na výuce plných 630 hodin a k tomu čas nutný ke zhlédnutí více jak 200 divadelních představení a rozborových seminářů.

Druhý běh doznal jisté redukce, a to zejména v délce jeho trvání, na tři a půl roku a v počtu výukových hodin na 348. A to ne proto, že by se něco ukázalo jako nepotřebné, ale z toho prostého důvodu, že sotva který posluchač mohl v kurzu vytrvat po dlouhé období pěti let. Kurz byl zacílen výhradně na činoherní divadlo dospělých, a tak některé disciplíny z prvního běhu byly opuštěny, nebo se prolnuly s výukou těch hlavních, kterými byly Praktická dramaturgie, Základy divadelní režie, Základy scénografie, Divadelní druhy, žánry a styly, Práce režiséra s hercem a Příprava a realizace inscenace. Tahle proměna prokázala svou účelnost, nejméně v tom, že se stal kolektiv frekventantů stabilnějším. Další běhy kurzu se s drobnými obměnami přidržely tohoto modelu.

Ještě jedna podstatná změna nastala počínaje třetím během kurzu. Souvisela s opuštěním Vysokého nad Jizerou a realizací soustředění v místech, kde se té v době

nekonaly divadelní přehlídky. Čas věnovaný návštěvám představení a jejich rozborům tak mohl být věnován vlastní výuce.

Jaký má Kurz praktické režie vliv na amatérské divadlo?

Kurz praktické režie, ale i všechny další podobné systematicky koncipované dlouhodobé vzdělávací projekty mají na amatérské divadlo vliv nesporný. Díky nim minuly doby, kdy v závěru přehlídek předsedové porot museli začasť konstatovat, že největší rezervy jsou v dramaturgii a režii.

Výmluvným je příklad hned z prvního běhu Kurzu praktické režie. Jednou z podmínek úspěšného završení kurzu byla pro posluchače realizace absolventských představení. Nikdo z těch, kdo kurz koncipovali, vedli či v něm vyučovali, nepomyslel na to, že by se mohl urodit takový počet inscenací, jaký byl v závěru studia zaznamenán. Vedení kurzu počítalo s tím, že tak třetina posluchačů bude absolvovat samostatnými inscenacemi s mateřskými soubory a že ostatní se budou podílet na společné práci při realizaci cca 3 drobnějších jevištních tvarů, kterými bude splněna daná podmínka.

Došlo však k nečekané situaci. Kromě 4 posluchačů, aspirujících na udělení absolutoria, měli všichni ostatní vlastní inscenace ve svých domácích souborech. Bylo

*Milan Strotzer přijímá slib od absolventa 4. běhu Václava Poldy.
Foto: Ivo Mičkal.*

proto možné přistoupit k nastudování pouze jediného společného absolventského představení (Roman Sikora: Sodomagomora) a posluchačům, majícím své vlastní inscenace, umožnit jejich prezentaci na půdě krajských a národních přehlídek. Celkem se tak sešlo 16 inscenačních počínů, 8 z nich se zúčastnilo se svými inscenacemi krajských přehlídek, z nich pak 6 stálo na soutěžní půdě přehlídek národních a konečně, dvě z těchto šesti inscenací byly nominovány k účasti na Jiráskově Hronově (Kdes to byl(a) v noci – Pavlína Morávková spolu s Marií Trunečkovou, Rodina Tóthů – Gabriela Vašková).

Zaznamenáváš úspěchy konkrétních absolventů a jejich souborů?

To víš, že jo. A moc mne to těší. Seznam si nevedu, ale bude jich několik desítek. A to mám na mysli jen ty, co se se svými inscenacemi propracovali na celostátní přehlídky. Jmenovat nebudu, nerad bych na někoho zapomněl. No, stálo by to za analýzu, která by dozajista potvrdila smysluplnost investování sil a vynaložených prostředků. A to nemluvím o dalších efektech souvisejících s péčí o amatérské divadlo z hlediska personálního. Není náhodou, že se mezi absolventy Kurzu praktické režie objevují jména Jan Strejcovský, Simona Bezoušková a Jan Julínek, odborní pracovníci pro amatérské divadlo pražského Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu. To jde pouze o jednu instituci. Řada absolventů je mezi vůdčími osobnostmi pořadatelů krajských a celostátních přehlídek. Jak by řekl Jan Strejcovský: „*Je to krásnota*“.

Milane, děkuji za rozhovor i třicet let fungující Kurz praktické režie.

DIVADLO NENÍ ŽIVOT

Ti dva jsou neuvěřitelní. Divadlo spolu dělají od 70. let minulého století dodnes. Jsou tak sehraní, že nepotřebují ani onen pověstný pohled. Jeden doplňuje druhého. Oba jsou skvělí pedagogové. Milan Schejbal dominuje v režii, Kateřina Fixová v dramaturgii a herectví. Za třicet let zvládli odučit 6 běhů Kurzu praktické režie a obohatit přes stovku režisérů amatérských souborů.

Rozhovor připravila: Simona Bezoušková

Káto a Milane, učit třicet let takto koncipovaný dlouhodobý kurz je vsutku nevidané. Prozradte nám, jak to celé začalo?

Milan: Na Krakonošově divadelním podzimu jsme s Kátou původně dělali jednorázové semináře.

Kateřina: Byly to takzvané půdičky, jakési rozborové semináře, reflexe viděných představení. Při nich jsme ale zjistili, že nám seminaristé nerozumí. Když jsme řekli dramatická situace, nechápavě na nás koukali.

Kateřina Fixová a Milan Schejbal na Krakonošově divadelním podzimu 1992, během kterého se rodil plán na nový dlouhodobý vzdělávací projekt, Kurz praktické režie. Foto: archiv DČAD.

Proto jsme začali se semináři, kde jsme probírali základní pojmy, které poroty používají na rozborových seminářích, aby jim divadelníci rozuměli. Pak seminaristé začali na rozborových seminářích poroty vystupovat s vlastními postřehy a shrnutím „půdičkové“ diskuse o představení. Každoročně přijížděli téměř ti samí lidé.

Milan: A to Milana Strotzera přivedlo na myšlenku dlouhodobého kurzu, kterým chtěl navázat na tehdejší Lidovou konzervatoř. Zájemců se přihlásilo spousta. Koncepce kurzu byla teoreticky připravená, ale v praxi jsme ji hledali, nebo spíše prověřovali. První dva běhy například absolvovaly přednášky dějin divadla profesora Císaře, ale seminaristé jim nerozuměli a prakticky je nevyužili.

Na začátku tedy bylo více externích pedagogů, než je jich teď?

Kateřina: To vzniklo jednak původním širokým záběrem kurzu a také tím, že se odehrával dvakrát do roka vždy týden na Krakonošově divadelním podzimu a týden na Hronově. Na Hronově ale Milan většinou vedl seminář „S jako Situace“, proto frekventanti absolvovali výuku například s Danielou Fischerovou, profesorem Štěpánkem nebo Alešem Bergmanem. Stále jsme ale zjišťovali, že je toho příliš.

Milan: Proto jsme kurz po dohodě s Milanem Strotzerem začali více a více posouvat k praktické režii.

Kateřina: Hledali jsme i formu, která by umožnila, aby si během týdne mohl každý z těch dvaceti seminaristů něco sám prakticky vyzkoušet.

Milan: Důležitou součástí byly a jsou – především na začátku běhu – hry podporující stmelení kolektivu, komunikaci a empatii. Ty jsme nikdy neopustili, protože se v dějinách KoPRu párkrát stalo, že kolektiv nefungoval.

Kateřina: Východiskem byla kontinuita kurzu. Kdyby každý rok přicházeli noví seminaristé, museli bychom začínat od začátku a daleko bychom se nedostali.

Specifikem Kurzu praktické režie je povinnost každého absolventa zakončit kurz absolventskou inscenací. V prvním a druhém běhu někteří končili svou vlastní absolventskou inscenací, od třetího běhu vznikala už jen jedna společná. Jak k tomuto posunu došlo?

Milan: Na prvním běhu si seminaristé kromě svých inscenací vybrali společnou Sodomugomoru a domluvili se, že každý z nich bude režírovat část inscenace. Dvě až tři hodiny trvalo, než se zjistilo, že to vůbec, ale vůbec nejde. Sami seminaristé přišli na to, že společnou absolventskou inscenaci musí režírovat lektori a oni se budou učit ze sledování celého procesu. Vyhodnotili jsme to jako velmi přínosné a pak drželi i u následujících běhů.

Dalším charakteristickým a výjimečným rysem kurzu je možnost režírovat vlastní ukázky s figuranty z řad profesionálních herců. Bylo to tak už od začátku?

Milan: Nebylo. Přišli jsme na to v průběhu. Nejprve figuranty dělali sami seminaristé. Při ukázkách jsme však zjistili, že nejlépe fungují, když figuruje Káťa nebo já.

Kateřina: Kdybychom je měli učit, jak v konkrétním žánru a stylu herecky fungovat, přišli bychom o spoustu času určeného režii. Naopak přes ty, kteří herectví ovládají, to fungovalo skvěle.

Milan: Proto jsme se s Milanem Strotzerem domluvili, že do kurzu zapojíme profesionální herce. Druhů, žánrů a stylů je hodně a pokud jsme je chtěli ukázat všechny, byla to nejlepší cesta. I proto je tato část kurzu nejoblíbenější a neúčinnější.

Kateřina Fixová a Milan Schejbal při režii absolventské inscenace 1. běhu Kurzu praktické režie Sodomagomora. Foto: Ivo Mičkal.

Mohli byste oba stručně shrnout, co se seminaristům během těch čtyř let snažíte předat?

Milan: Že divadlo není život. Že divadlo není realita. Že jako divák automaticky přistoupím na divadelní stylizaci. Dále také ať se nebojí z nastavené konvence vystoupit, protože právě to je to nejlepší divadelní koření. Stejně tak důležité je naučit se číst divadelní hry.

A co jim předáváš ty, Káto?

Kateřina: Kromě toho, co řekl Milan, se snažím vysvětlit, že divadlo nemá kuchařku typu to se dělá tak, a to zas takhle. Důležité je přemýšlet nad tím, co všechno divadlo umožňuje, a ne jestli by to tak šlo nebo nešlo. Raději to rovnou zkusit a vidět. První roky věnujeme vysvětlování, proč je na jevišti možné to, co není možné v realitě. Proč se člověk chová, jak by se v životě nechoval. A na to je potřeba spousta času, proto je dlouhodobý kurz nutný. Seminaristé nás nejprve musí poznat,

aby nám mohli věřit a teprve potom je můžeme začít učit divadelně přemýšlet. Učíme je, jak vidíme a děláme divadlo my. Kdyby tu seděl jiný lektor, bude říkat samozřejmě něco jiného a má na to plné právo.

Jaké jsou největší nešvary amatérské režie?

Milan: Někteří jsou ve svých souborech režiséry z donucení, protože nikdo jiný režirovat nechce, a vše se učí od začátku. U nezkušených režisérů se často stává, že staví inscenaci od detailů. To zabírá spoustu času a u čtvrtého obrazu si z prvního nic nepamatují a ztratí se celkový smysl. Proto se je snažíme naučit, že divadlo je vespolečné jednání v situaci a režiséři musí především budovat právě ty situace.

Kateřina: Situaci musí také umět v textu přecíst, objevit ji a pak inscenovat.

Milan: Vyhrotit ji, nikoli uhlazovat, jinak se nedá jednat. Snažíme se vysvětlit, že každá režie staví inscenaci stejně jako se staví dům, nejprve základy, pak střechu. Naopak to nejde. Nechceme předávat žádný návod, ale naučit princip.

Co je pro vás pedagogicky nejtěžší? Která fáze kurzu vám dává nejvíc zabrat?

Kateřina: Nejsem pedagog, proto nejvíc bojuji s pocitem, že už jsem všechno jednou řekla a nemám co dalšího bych dodala. Na začátku každého běhu je pro mě náročné poznat každého seminaristu natolik, abych byla schopná dobře nastavit komunikaci, aby pro ně mohla být výuka přínosná.

Milan: Mám to podobně, xkrát vysvětlovat jednu věc je úmorné. Nejtěžší a nejdelsí bývá fáze překlenutí nedivadelního myšlení typu „*takhle bych to v životě nikdy neudělal*“. Je důležité si uvědomit, že divadelní hry jsou o výjimečných lidech, aby nám ukázali, jak žít lépe. Takže nejtěžší je nastavit komunikační kanál a otevřít divadelní myšlení.

Kateřina: A toleranci. Stává se, že do kurzu přijde člověk, který má zažito, co se má jak dělat, a to ostatní striktně odsuzuje.

Milan: Tolerance a otevřenost jsou nutné k otevření kreativity.

Kateřina Fixová, Milan Schejbal a Vít Herzina při slavnostním vyřazování absolventů 4. běhu Kurzu praktické režie. Foto: Ivo Mičkal.

*Kateřina Fixová a Milan Schejbal při výuce v Městském divadle
Děčín. Foto: Alexandr Szöllösz.*

Utkvěl vám některý z běhů víc než jiný?

Milan: Mně utkvěly v paměti všechny. Vždycky si s nimi vytvořím vztah a za ty čtyři roky se staneme kamarády. Vzpomínám na lidi z prvního běhu s láskou, s velkou láskou. Teď mám samozřejmě vztah k aktuálnímu běhu. Mám pocit, že jsou výborná parta. Ale zažil jsem jeden běh, kdy na nás malá část frekventantů začala koukat s despektem, nešli do diskuse, jen negovali výuku. Ale trvalo to jen chvíli a odchodem jednoho seminaristy vše pominulo. Naštěstí to byl za všech šest běhů jediný vážnější zádrhel.

Kateřina: Můj problém je, že si obecně nic nepamatuju. Každý běh byl jiný a něčím zajímavý. Nemám pocit, že by některý byl výrazně lepší než jiný.

Jak obohatil Kurz praktické režie vás?

Milan: Mě baví, jak seminaristé přemýšlejí, o čem přemýšlejí, jak vnímají současný svět. Je to obohacující pro mě osobně i mou práci. Inspiruje mě jejich kreativita a nápady. Musím se přiznat, že některé jejich nápady jsem použil ve svých inscenacích, vždy samozřejmě se souhlasem. A velmi mě pak těší, když vidím povedené inscenace těch, kteří KoPRem prošli.

Kateřina: Záleží na lidech. Když si během kurzu vytvoříme silný vztah, přetrvá i po něm.

Takže i pro vás mělo těch třicet let smysl?

Kateřina: Ano, pro mě ano.

Milan: Pro mě také. Ale musím říct, že to mnohokrát bylo náročné především logisticky. Vždycky mě to bavilo, ale někdy jsem měl pocit, že je to na úkor něčeho jiného, mých jiných profesních aktivit. Nejnáročnější je právě ten podzimní týden, kdy začíná divadelní sezóna a výuka na škole.

Kateřina: Rozhodně jsme na začátku nečekali takový zájem a vlastně ani úspěch. Fakt, že se na krajských a celostátních přehlídkách objevuje tolik dobrých inscenací a mizí soubory, které nerozumí porotě a hádají se s ní, a přibývají naopak ty, které přemýšlí o tom, co jim bylo řečeno, je toho důkazem. Kvůli tomu jsme to vlastně na začátku začali dělat.

Milan: Mám z toho velkou radost!

Oběma vám děkuji za rozhovor, a především za těch obětavých, inspirativních a nabitých třicet let, které jste frekventantům Kurzu praktické režie, potažmo amatérskému divadlu věnovali.

1. KURZ PRAKTICKÉ REŽIE

1993–1998

Vysoké nad Jizerou, Hronov, Rakovník

Hlavní lektorka: Kateřina Fixová

Lektoři: Jarmila Černíková-Drobná, Vladimír Dědek, Rudolf Felzmann, Daniela Fischerová, Lucie Gromovová, Lenka Lázněvská, Marie Poesová, Milan Schejbal, Jaromír Vosecký, Alena Urbanová, Vladimír Zajíc

Organizace: Milan Strotzer

Základní tematické okruhy studia:

úvod do dramaturgie
praktická dramaturgie
úpravy dramatického textu
dramatizace literárních předloh
základy divadelní režie
dramaturgicko-režijní koncepce
příprava režiséra k inscenaci
základy režijní práce
organizace práce v divadelním souboru
legislativní otázky existence divadelních souborů
a autorský zákon
základy scénografie

spolupráce dramaturga, režiséra a scénografa
divadelní svícení

psychologie pro režiséry

nonverbální komunikace

divadlo pro děti

divadelní druhy, žánry a styly teoreticky

divadelní druhy, žánry a styly prakticky

metody dramatické výchovy dětí

základy loutkového divadla a práce s předmětem
a loutkou

práce režiséra s hercem

mluvené slovo jako prostředek divadelního výrazu,

práce s veršem v divadelní hře

estetika dramatického umění

kritické hodnocení inscenací

práce na absolventské inscenaci

Absolventské inscenace:

Jan Strejcovský s Divadlem hudby, Nymburk

Jan Řehounek: **Useknuté ucho**

Tomáš Hradil s DS Velká Bystřice

John Patrick: **Rajčatům se letos nedaří**

Pavlaína Morávková (společně s Marií Trunečkovou)

s DS Krakonoš, Vysoké nad Jizerou

Alan Ayckbourn: **Kdes to byl(a) v noci**

Miroslav Dědic s DS Kozlovice

John Patrick: **Podivná paní Savageová**

Jiřina Pištorová s DS Jaroslav, Luže

Slawomir Mrožek: **Na pustém...?**

Berenika Dobiášová s DS Mama-ya & Papa-ya, Praha

Shelagh Delaneyová: **Chuť medu**

Aleš Novák, Lucie Tlustošová, Petr Vojkůvka

s kolektivem posluchačů Kurzu praktické režie

Roman Sikora: **Sodomagomora**

Vladimíra Zedníková-Zajíčková s DS bud'Anebo,
Karlovy Vary / Miloš Macourek: **Pohádka ze ZOO**

Gabriela Vašková s DS Horšovský Týn
István Örkény: **Rodina Tóthů**

Anna Balatová s DS Benešov
Hans Sachs: **Posel z ráje**

Hana Kotyzová s DS ZUŠ Prostějov
Zdeněk Svěrák: **Kolo se zlatými ráfky**

Marcela Kovaříková s DS Temperka, ZUŠ Třinec
Karel Čapek: **Bajky**

Absolventi:

Anna Balatová

Miroslav Dědic

Berenika Dobiášová

Tomáš Hradil

Martin Kalina

Hana Kotyzová

Marcela Kovaříková

Jan Kříž

Pavčina Schejbalová (Morávková)

Aleš Novák

Jiřina Pištorová

Jan Strejcovský

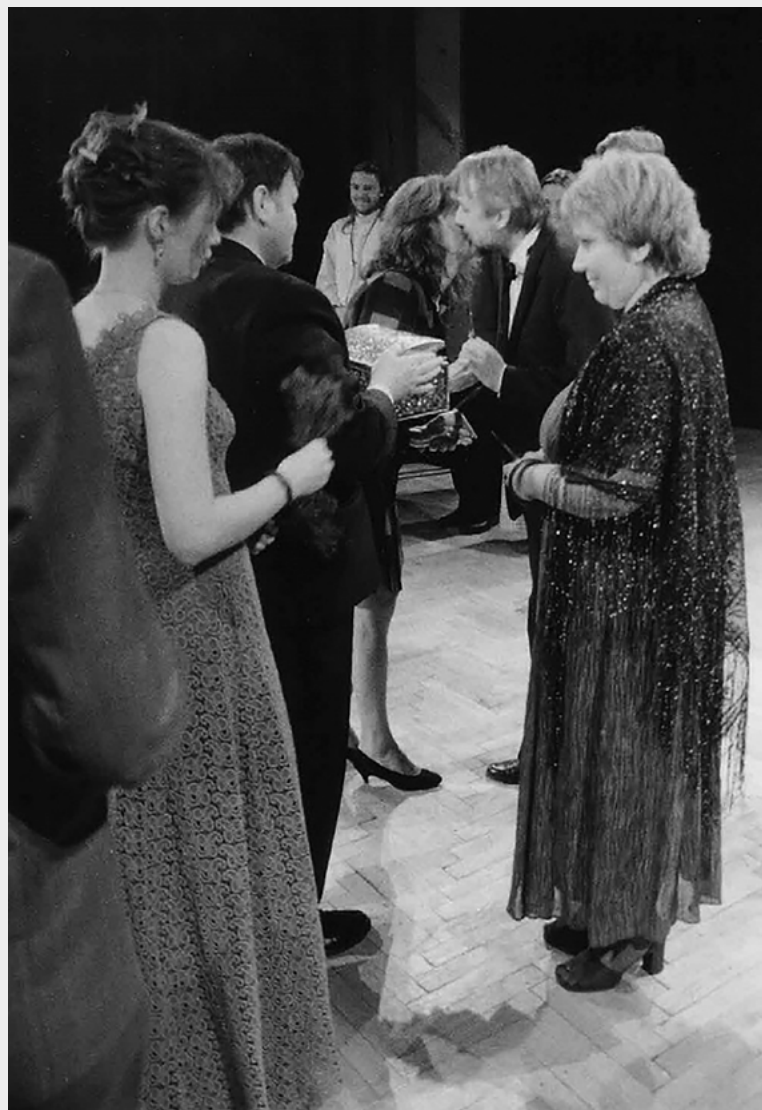
Lucie Tlustošová

Gabriela Vašková

Petr Vojkůvka

Vladimíra Zedníková – Zajíčková

Magda Ada Johnová a Michal Kolář dostali možnost získat osvědčení dodatečně po absolvování semináře dramaturgie na Jiráskově Hronově 1999.

*Slavnostní vyřazování absolventů Kurzu praktické režie 1993–1998.
Foto: Ivo Mičkal.*

KOPR PRACHEM ZAVÁTÝ

Když jsem byl požádán, zda bych nezapátral v paměti a nevylovil něco málo ze vzpomínek třicet let starých, uvědomil jsem si, že jsem asi jeden z mála, kteří měli tu možnost potkat se s Kurzem praktické režie ještě dříve, než se z něj stalo ono systémové (a kočovné) vzdělávání režisérů amatérských divadelních souborů, jak ho dnes všichni divadelníci znají.

To jsem tenkrát, nejspíš na základě zážitků z Jiráskova Hronova 92', zlákan vidinou vlastních dokonalých inscenací, vyrazil společně s kamarádem a „kolegou“ z DIVADLA (bez záruky) PRAHA Davidem Vojtou do Vysokého nad Jizerou. Myslím, že tenkrát ještě KPR nebylo KPRem, ale Seminářem praktické režie. Nevím, je to daleko... Ale s jistotou vzpomínám, že cestou tam jsme v mé šedivé Škodě 105 kdesi v kopcích čekali, až se přes cestu převalí zástup z pastvy jdoucích dojníc. Myslím, že jsme přijeli pozdě. Vpadli jsme tenkrát, nic netuše, do Vysokého nad Jizerou, potkali Krakonoše, zažili Vobskočák, půdičky se slanečkovým salátem, ve zdraví přežili pobyty v Hasičárně i první básně Jirky Hlávky či „*potleskografie*“ a „*smíchografie*“ Dušana Zákopala... no a z toho všeho jsme měli oči navrch hlavy. A ještě k tomu jsme se mohli potkat se Shakespearem... Vidím to jak dnes. Sedím nějaké dopoledne na podlaze Hasičárny a Milan Schejbal s Kateřinou Fixovou nám všem vykládají, jak by se dal udělat Sen noci svatojánské. A já? Jsem rezistentní a tvrdím, že „*je to starý, a blbý, a že se to nedá hrát, a proč vůbec hrát takovéhle vykopávky...*“ A lektori se jen shovívavě usmívali. Ó bláhová nevědomosti...

O rok později jsem pln elánu (a jistě i s tajným plánem dokázat, jak že se to má s tím chlápem ze Stratfordu)

vstoupil do prvního běhu Kurzu praktické režie. Netušil jsem tehdy, že se vydávám na pět let trvající pouť za poznáváním divadelních tajů, záludností a zákonitostí. Z celé té dlouhé cesty mi dnes jako z mlhy vystupují tváře spolufrekventantů, lektorů i těch, skoro neviditelných mužů a žen skrývajících se někde v zákoutích divadelních či jiných sálů, bez kterých by se nic z toho, co jsem zažil, nemohlo konat.

Vybavují se mi střípky vzpomínek...

Vysocké ráno, které se zrodilo z mlhavého oparu. Kráčím ve společnosti Romana Černíka. Jdeme, odkud odjinud, než z Hasičárny. Jistě vedeme hlubokomyslnou rozpravu nad výkladem Brechtových her a jejich přínosu pro dnešní mladou generaci. Pohráváme si s krásnými hnědými kaštany a usedáme do kruhového pavilonku na náměstí. Okolo nás se začínají trousit děti do školy. A my s Romanem neleníme, kaštanůky proměňujeme v dramatické postavy a přemlouváme s jejich pomocí děti k tomu, aby do školy nechodili, že divadelní svět je stejně lepší...

Rozpravy na půdičce divadla Krakonoš a schopnost Petra Vojkůvky shrnout i to nejneshrnutelnější představení do bonmotu čítajícího maximálně dvě téměř holé věty. (To vše i s pusou plnou nezapomenutelného slanečkového salátu.)

Jarmila Černíková-Drobná s její základní divadelní poučkou – „*Chvilí nahlas, chvíli potichu, chvíli rychle, chvíli pomalu. Jinak vám usnou!*“ (Jarmilo, děkuju! Dnes a denně to aplikuji při své pedagogické praxi.)

Můžu v tomhle výčtu zapomenout na Katku Fixovou a Milana Schejbala? „*My vás nenaučíme, jak se má dělat divadlo. My vám ukážeme, jak my děláme divadlo*“. U nich by těch vzpomínek asi bylo za ta léta nejvíc. Já ty vzpomínky mám hodně spojené s přípravou společné závěrečné inscenace. Tenkrát jsme se všichni snažili zbavit Mirka Dědice jeho ostravsko-hasičského přízvuku. Mirek byl naprosto rezistentní a to tak silně, že většina z nás začala plyně hovořit „*po ostravsku. Bo to tak ma byt a cele to ma byt barevně rozpochybovane*“ :-)

Vlastně bych v tuhle chvíli mohl ke každému jménu někoho, kdo měl něco společného s KoPRem, připojit nějakou vzpomínku na setkání, na rozhovor, na společnou práci, na zážitky z probdělých nocí v ruchu nočních podniků... Byl by to dlouhý výčet. Možná to, sám pro sebe, někdy udělám. A taky možná pro ty, kteří už teď hrají ty své role na úplně jiném jevišti... (Jo, i na tebe myslím, Aleši...)

Pro mě osobně účast v Kurzu praktické režie přinesla do života pár zásadních věcí. Díky ní jsem se seznámil s Milanem Strotzerem a mohl jsem se stát na pár let jeho kolegou a pracovat s ním v oné pověstné ARTAMě. Sdílet s ním malou kancelář, do které se vstupovalo přes kancelář pana Košíčka, zažívat hodiny ticha, kdy každý z nás byl pohroužen do své práce, bylo neskutečné. Příprava každého čísla Amatérské scény byla dobrodružstvím, které po neskutečném množství hodin práce končilo zálohováním všech podkladů asi na stovacet až stopadesát sad disket, podle důležitosti toho kterého čísla, přičemž každá sada putovala následně do tiskárny jinou cestou. Co kdyby se náhodou některá někde ztratila. (Myslím, že jsme v té době byli krůček od toho, vypravit i několik konvojů s prázdnými disketami po vzoru hrdinů filmu *A jitra jsou zde tichá*.) :-) Jsem rád a děkuji, že jsem mohl zažít noční rumový šláftruňk po dokončené práci.

Dalším velkým zážitkem bylo mé hostování v Divadle hudby v Nymburce. Dostal jsem možnost režírovat divadelní kus z nymburské historie, sepsaný místním novinářem Janem Řehounekem. Jmenovalo se to *Useknuté ucho* a nakonec se z toho vyklubalo mé absolventské představení. Taškařice k popukání a pamětníci ví své... Jakousi přidanou hodnotou tohoto mého divadelního konání bylo to, že v nymburském souboru tenkrát hrála mladička nymburská rodačka Simona Bezoušková. Ano TA Simona Bezoušková. Časem Simona začala hrát v DIVADLE (bez záruky) PRAHA, a když se rok s rokem sešel, dosedla po mne na teplou Artamáckou židli. No není to krásný dramatický oblouk?

Co napsat závěrem. Snad už opravdu jen poděkování. Děkuji za to, že jsem mohl být u toho, že jsem se mohl potkat s tolika zajímavými lidmi a zažít to, co jsem zažil. Děkuji!

A co ten Shakespeare? No tak v loňském školním roce jsem s našimi osmáky, jako jejich ročníkové divadlo nastudoval *Sen noci svatojánské*. Byli báječní a má žena říká, že to byla má nejlepší inscenace. A já říkám „Proč nehrát jen Shakespeara, když je tak dobrej. Nevěříte? Tak to jděte do KoPRu!“

Jan Strejcovský

Kurz praktické režie 1993–1998 / Roman Sikora: *Sodomagomora*. Vladimíra Zedníková jako Irena Lota, Martin Kalina jako Ivan Lota a Gabriela Vašková jako Kateřina Lota. Foto: Ivo Mičkal.

Prvně jsem přijel do Vysokého nad Jizerou v 18.55, přes infocentrum honem do divadla. V 19.00 začalo úchvatné představení „O umučení Ježíše Krista, pána našeho“ od Jana Kopeckého. Poté na půdičce setkání účastníků prvního běhu, přivítala nás Kateřina Fixová jako třídní.

Druhý den v přízemí Kramářovy vily v jídelně začala týdenní dramaturgická one woman show s nesmírně zapálenou Jarmilou Černíkovou-Drobnou. Sen noci svatojánské, Sestup Orfeův a Jubileum.

Procházka s paní Hejralovou divadelní stezkou na místo, kde se pod vyvýšeným místem před chaloupkou odehrálo 1804 první divadelní představení hry páně Vodsedálka. Cesta na zříceninu hradu Nístějka. Během návštěvy muzea jsem si mohl z vystavených divadelních programů sestavit rodokmeny místních hereckých rodů až k současným aktérům.

Půdičkové rozbory nás lačných po režii bezprostředně po představeních. První rychlokolo o jedné větě a následné košatější rozbory snad nejvíce okořenil severomoravský Mireček opakovanou památnou větou: „Bylo to take barevně rozpohybované“. A druhý den rozbory velké poroty v čele s profesorem Císařem. Ten nesmírně rozkošatělými souvěťími kromě historie určité inscenace, s prehistorií celého toho jednoho konkrétního žánru rozebral danou hru. Jedna věta logicky navazovala na druhou, a po mnoha minutách se vrátil tam, odkud začal. To vše dohromady mne uhranulo a doslova vcuclo do světa divadla.

Nejspíš v porotě sedával i Milan Schejbal a se znalostí problémů přispíval svým pohledem. Vždy však s humorem laskavým, občas pichlavým. S Kateřinou v téměř nerozlučné dvojici jako kmenoví lektori nás pak provázeli dalšími běhy až ke slavnostnímu vyřazení. Setkání úžasná, pohodová, vždy jsme se těšili nejen na ně do Vysokého a do Hronova, ale i na celou svou výbornou skupinu. A Milan jednou mimo program přišel se hrou Palermo. Nikdy později jsem už nezažil žádného průvodce Palermem, který by dokázal vytvořit tak děsivou až hrůzostrašnou atmosféru jako Milan. Načasovat dramatické momenty, udržet poznámkami a otázkami napětí, že někteří účastníci měli výčitky, když pustili hráčský zápal do svého nitra, že některé dívky i plakaly pro „zabití“ nevinného. Bylo pro divadelní praxi přímo ukázkové.

S mnohými, a tedy i s Milanem a Kateřinou, jsme se každoročně potkávali i po absolvování KPR třeba na přehlídkách, kde seděli v porotě. Milan je velmi zkušený praktik, vždy se mi jeho detailní obrábění inscenací líbilo. Jasná řeč, přesný a rychlý sled myšlenek. Okořeněno vtipnými poznámkami. Tím určitě mezi ostatními divadelníky vyčnívá.

Ať Ti to, Milane, ještě dlouho vydrží.

Petr Vojkůvka

*KoPR mi dal ten nejlepší základ, který amatérský režisér může dostat.
Čerpám z něj dodnes.*

*Dostali jsme velmi profesionální, a přitom jednoduchou pětiletou kuchařku,
jak vytvořit inscenaci.*

*Nákup ingrediencí: Začínal dramaturgickou prací, kde ingredience byla slova,
která pak měla vřít v obrovském kotli. Hledání v textu, osobní témata a následné
logické škrtání bylo pro amatéra šokem, jaké možnosti může režisér zvolit a výsle-
dek bude pokaždé jiný. Nesmím opomenout na legislativu autorských práv, kde je
úprava textu s autorstvím spjatá.*

*Průběh vaření: Herecká práce a stavění dramatických situací jen dokazovala,
jaké umění slovo skýtá a jak mění situace význam, když se změní rytmus, tempo,
hlasitost, důraz atd. Samotná práce s hercem byla hlavní ingrediencí kurzu.
Měli jsme možnost také "ochutnat" práci s loutkou. V režijní práci jsme také jako
amatéři zabrousili do divadelní scénografie, konkrétně do divadelního svícení,
které je v amatérském divadle opomíjenou složkou.*

*Servírování: Kurz jsme zakončovali ve Vysokém nad Jizerou v roce 1998, kde jsme
uvodli absolventskou inscenaci Sodomagomora (Roman Sikora). Každý z kurzistů
pak měl uvést svou inscenaci v průběhu jednoho roku. Mně společně se souborem
z Horšovského Týna se podařilo ten samý rok do Vysokého přivést svou první
inscenaci Rodina Tótů, se kterou jsme nakonec zvítězili.*

*Měla jsem obrovské štěstí, že se mi dostalo tak skvělých "divadelních
kuchařů", ze kterých budu čerpat i nadále. Speciální díky patří Milanu Schejbalovi
a Kateřině Fixové za jejich profesionální, a přitom lidské vyučovací metody.*

Gabriela Vašková

1.

2.

3.

1. Seminarista Kurzu praktické režie Aleš Novák během semináře svícení. Foto: Ivo Mičkal. | 2. Kurz praktické režie 1993–1998 / Roman Sikora: Sodomagomora. Miroslav Dědič jako Otec Lota a Marcela Kovaříková jako Matka Lota. Foto: Ivo Mičkal. | 3. Slavnostní vyřazování absolventů Kurzu praktické režie 1993–1998. Foto: Ivo Mičkal.

4.

5.

6.

7.

4. Seminarista Jan Strejcovský a hlavní lektorka Kateřina Fixová po náročném nočním zkoušení absolventské inscenace. Foto: soukromý archiv. | 5. Lektorka Kateřina Fixová se seminaristkou Pavlínou Schejbalovou (Morávkovou) během zkoušení absolventské inscenace. Foto: Ivo Mičkal. | 6. Slavnostní vyřazování absolventů Kurzu praktické režie 1993–1998. Foto: Ivo Mičkal. | 7. Obálka programu k absolventské inscenaci Sodoma-gomora.

2. KURZ

PRAKTICKÉ

REŽIE

1999–2002

Vysoké nad Jizerou, Hronov, Rakovník

Hlavní lektoři: Kateřina Fixová a Milan Schejbal

Lektoři: Aleš Bergman, prof. Jan Dušek, Pavlína Morávková (Schejbalová), prof. Jan Císař, Marie Poesová, prof. František Štěpánek, Vladimír Dědek

Figuranti: Martina Delišová, Kateřina Lojdová, Pavlína Morávková (Schejbalová), Lucie Nesvadbová, Denisa Nová, Martin Písařík, Jiří Pošepný, Ondřej Sokol, Jan Strejcovský, Milan Strotzer, Jaroslav Vondruška a Helena Vondrušková

Organizace: Milan Strotzer a Jan Strejcovský

Základní tematické okruhy studia:

úvod do dramaturgie
praktická dramaturgie
základy dramatické výchovy
dramatická hra a komunikace
dějiny divadla
dramaturgicko-režijní výklad situace
režijní kniha, mizanscéna
spolupráce dramaturga, režiséra a výtvarníka
na přípravě inscenace
divadelní druhy, žánry a styly teoreticky
divadelní druhy, žánry a styly prakticky
práce režiséra s hercem
příprava a realizace inscenace

Absolventské inscenace:

Simona Bezoušková s DIVADLEM (bez záruky) PRAHA
Eric-Emanuel Schmitt: **Návštěvník**

Dagmar Brtnická s De Facto Mimo Jihlava
Verena Kanaan: **Drahoušek Anna**

Dagmar Landrová s DDS Dora Turnov
Dagmar Landrová: **Než zazvoní tetka smrtka**

Jana Staňková s DS Vicena Ústí nad Orlicí
Pierre Henri Cami: **CAMI(áda)**

Radana Šimčíková s DS Tyl Říčany
Radoslav Lošťák: **Sůl nad zlato**

Absolventi:

Jiří Anderle

Kateřina Baranowska

Simona Bezoušková

Dagmar Brtnická

Milan Čuban

Jaroslav Hájek

Ivo Horkel

Agáta Havlíková (Hrůzová)

Lenka Janyšová

Jaroslav Josef

Vlastimil Krejčířík

Dagmar Landrová

Kristýna Červinková Poesová

Eva Procházková

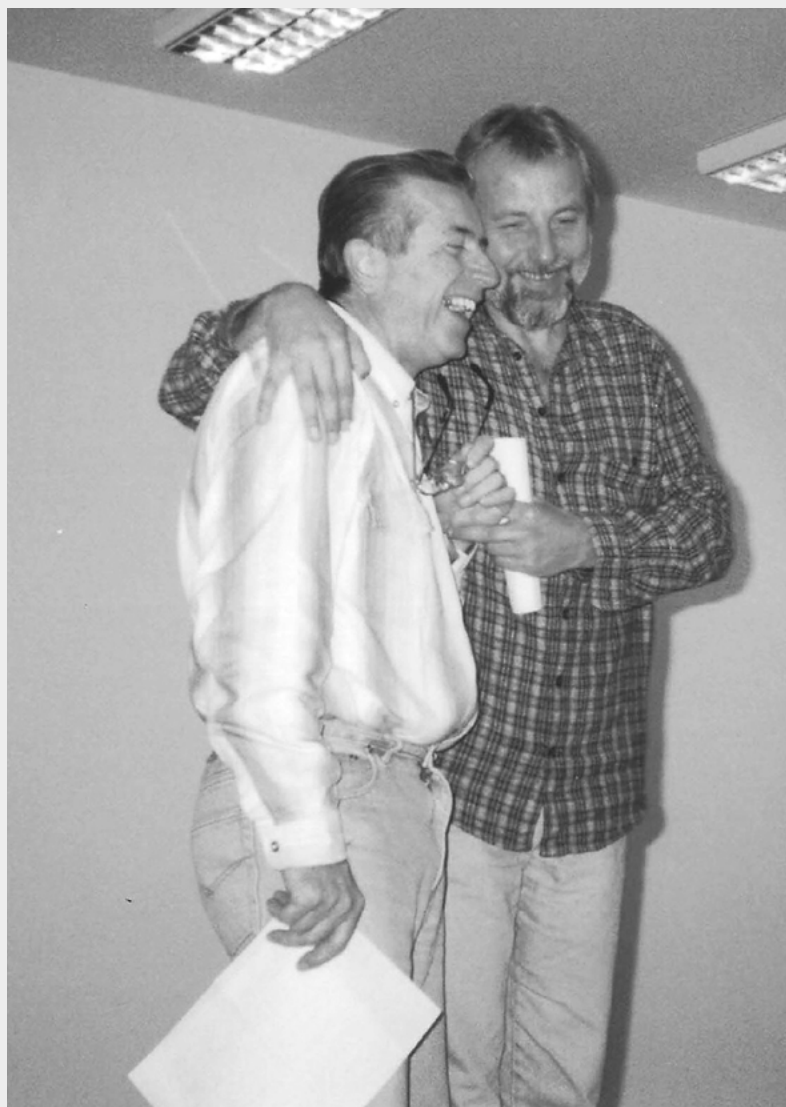
Jana Staňková

Jan Šejhar

Radana Šimčíková

Pavlína Tůmová

Jiří Werner

Jaroslav Vondruška jako figurant společně s Milanem Schejbalem na Krakonošově divadelním podzimu 2000. Foto: archiv Agáty Havlíkové.

KoPR 2

Když si vzpomenu na KoPR, jako první se mi vybaví vůně a teplo rohlíků, které nesu schované pod bundou ve tři ráno sychravou mlhou z Hasičárny ve Vysokém nad Jizerou. A musím se krotit, abych je všechny nesešládl, než dojdou na ubytovnu, ráno bych neměla nic k snídani. I když co, mám ještě ty meruňkové koláče... Jdeme nocí s naší partičkou, vesele žvaníme, a pak si ještě sedneme v kuchyňce, pijeme Eviččin moravský kalvádos a spát jdeme až k ránu. A od devíti seminář, ale nikdo si nedovolí vyspávat, Milan dokáže opozdilce znectít, že by od něj pes kůrku nevzal, to fakt nechceš. Milan s Kátou nás rychle vtahují do děje, na spánek za chvíli už nikdo nemyslí. Rozebíráme Lucernu, no to jsem fakt nevěděla, jak je to úžasná hra a kolika způsoby se dá uchopit. Hrajeme hry s Maruškou, blbneme, učíme se, můžeme vždycky říct, co si myslíme, ať je to blbost, nikdo nás nezatrátí, jen Milan se ďábelsky zachcechtá a Káťa koulí očima. Večer jdeme do divadla a pak sedíme na půdičce, chválíme či kritizujeme, Káťa s Milanem nám naslouchají a trpělivě vysvětlují. A pak Hasičárna... a dokola celý týden.

Hronov je trochu jiný, naše parta není tolik pospolu, scházíme se na seminářích, setkáváme se s úžasnými

osobnostmi, chodíme do divadla, na rozbory a pak pocho-pitelně do hospod, kterých je tu nepřeberně. Vzpomínám na profesora Štěpánka, se kterým jsme si začali báječně rozumět až skoro poslední den, když nám konečně došlo, o čem mluví. Nikdy nezapomenu na Tomáše, báječného mladého muže, se kterým jsme na Hronově chodili sní-dat a skvěle jsme si vždycky popovídali. Pak najednou místo něj začal na KoPR jezdit jeho brácha. Až po absol-vování nám Jirka řekl, že Tomáš byl vážně nemocný a na konci posledního KoPRu umřel. A Jirka nám to ne-směl říct, abychom nebyli smutní. Ach jo.

Vzpomínám na spoustu skvělých představení, i na spou-stu těch méně skvělých. Jedno bylo tak nudné, že jsme všichni v hronovském vedru usnuli. A když jsme se pro-budili, nikdo nevěděl, co se stalo s obří rybou, která byla na začátku na jevišti. Do konce Hronova jsme se vy-ptávali, nikdo nevěděl.

A pak vrchol všeho, naše absolventské představení. Nikdy bych do sebe neřekla, že bych byla schopná tančit a k tomu žonglovat s tyčí. A bylo nás takových víc. Ale Milan byl zcela jiného názoru. Prostě nás nepustil z jeviště, dokud jsme to neuměli (což bylo asi ve čtyři ráno). Pan režisér použil metodu cukru a biče, s postu-pujícím časem už jen biče. Zhroucená nemehla otírala potajmu slzy do rukávů, hlavně aby si Milan nevšiml, že nic nevydržíme! Ale druhý den to představení! A ten úspěch! A ten potlesk! Jééé...

KoPR mi dal spoustu dovedností a poznatků, které se se střídavým úspěchem snažím používat, ale kromě toho mi dal spoustu báječných přátel (třeba Evu, která nosila placku s kalvádosem i do divadla, a když to bylo blbé, nechala ji kolovat, Agátu, Jardu, Jirku, Simonu, Dášu... a omlouvám se všem, které nejmenuji.). Kromě toho mě nechal zažít ten úžasný pocit, že já, máma od rodiny, jsem dvakrát do roka zase bezstarostnou studentkou. A hlavně mi dal poznat Kátu a Milana. Děkuju Ti, Káto a pane reži-sere!

P.S. Prosím vás, nevíte někdo, kam se poděla ta ryba?

Radana Šimčíková

Denisa Nová, Pavla Schejbalová a Milan Schejbal v roli figuranta.

*Doba bez mobilů a internetu, Lucerna s Káťou Fixovou a Martinem
Písaříkem, režírování „figurantů“, skvělé Vysoké – intenzivní
a soustředěná práce, každovečerní rozbory v kruhu na půdě vy-
sockého divadla, čerstvé pečivo z okénka, úvodní dramaturgický
seminář... nesourodá a pestrá skupina KoPRáků – jména i tváře
naskakují rychle i po 20 letech, skvělí lektori, zánět zubů Aleše
Bergmana na Hronově, rozbory „naostro“,
společné závěrečné představení,
nespočet cigaret a kafi.*

Kristýna Červinková Poesová

*To, co jsem se tenkrát naučila, se mě tak nějak pořád drží.
Nejen že vzpomínám, hlavně to žiju. Snad proto, že jsem KoPR
žrala, zůstane ve mně až do smrti „zažraný“.
Milane, Káťo, DĚKUJU!*

Agáta Havlíková (Hrůzová)

8.

10.

9.

11.

8. Někteří z frekventantů 2. běhu Kurzu praktické režie na Jiráskově Hronově 2000. Vzadu: Petr Bláha Nejedlý, Tereza Krčálová, Jan Šejhar, Kristýna Poesová, Radana Šimčková, Ivo Horkel, lektorka Kateřina Fixová, Jiří Juráš, Agáta Hrůzová, Jana Staňková, Milan Čuban, Jaroslav Josef, Eva Procházková. Vpředu: Jaroslav Hájek, Tomáš Werner, Kateřina Baranowska, Jiří Anderle, Lenka Janyšová. Foto: archiv Agáty Havlíkové. | 9. Frekventantka Eva Procházková režuruje figuranty Kateřinu Fixovou, Milana Schejbalu a Simonu Bezouškovou. V pozadí fotograf Ivo Mičkal. Foto: archiv Evy Procházkové. | 10. Krakonošův divadelní podzim 2002. Milan Schejbal, Dagmar Brtnická, Jan Strejcovský, Pavlína Schejbalová, Simona Bezoušková, Radana Šimčíková, Kristýna Poesová, Jan Šejhar, Pavlína Tůmová, Ivo Horkel, Jana Staňková, Agáta Hrůzová, Dagmar Landrová, Milan Čuban, Eva Procházková, Milan Strotzer a Jiří Anderle. Foto: archiv Agáty Havlíkové. | 11. Lektorka Kateřina Fixová a Vladimír Dědek na Jiráskově Hronově 2000. Foto: archiv Agáty Havlíkové.

12.

13.

14.

12. Milan Schejbal a Kateřina Fixová společně s Janem Strejcovským, který zajišťoval organizaci 2. běhu Kurzu praktické režie. Foto: archiv Agáty Havlíkové. | 13. Ivo Horkel, Eva Procházková a Tomáš Werner. Foto: archiv Evy Procházkové. | 14. Zkoušení absolventské inscenace Ze života KoPRu. Stojící: Vlastimil Krejčířík, Milan Čubán, Pavlína Tůmová, Dagmar Landrová, Ivo Horkel, Jiří Werner, Jiří Anderle. Sedící: Dagmar Brtnická, Kristýna Poesová, Eva Procházková, Radana Šimčíková, Simona Bezoušková, Jana Staňková. Foto: archiv Agáty Havlíkové.

3. KURZ

PRAKTICKÉ

REŽIE

2003–2007

Vysoké nad Jizerou, Hronov, Sokolov, Rakovník

Hlavní lektoři: Kateřina Fixová a Milan Schejbal

Lektoři: prof. Jan Císař, Daniela Fischerová,
Marie Poesová, Pavlína Schejbalová (Morávková),
Regina Szymiková

Figuranti: Anna Fixová, Vít Herzina,
Miroslav Hrabě, Eva Kodešová ml., Denisa Nová,
Lucie Pernetová, Martin Písařík, Jiří Pošepný,
Roman Šťabrňák, Helena a Jaroslav Vondruškovi

Organizace: Jan Strejcovský, Simona Bezoušková

Základní tematické okruhy studia:

základy dramatické výchovy a komunikace
základy herecké práce
dějiny divadla
úvod do dramaturgie a dramaturgický rozbor
dramaturgická koncepce, úpravy, škrty
divadelní druhy, žánry a styly
úvod do divadelní režie / režijní propedeutika aneb
základní stavební kameny režijní práce
práce s hercem
nonverbální komunikace
dramaturgicko-režijní koncepce
práce režiséra s hercem
kritické hodnocení inscenace
příprava a realizace inscenace

Absolventská inscenace:

Arthur Schnitzler: **U zeleného papouška**

Absolventi:

Dalibor Balák

Karolína Fikrle (Dušková)

Zdeněk Grečnár

Radek Jiříček

Jan Julínek

Jana Kobesová

Lenka Landrová

Ivan Loněk

Michal Lurie

Petr Macháček

Anna Müllerová

Pavel Němec

Martin Pietraszek

Jan Pokorný

Jaromír Popiel

Michaela Přikrylová

Petr Rydval

David Slížek

Jitka Smejkalová

Silvie Šustrová

Luděk Švehla

Petr Vaněk

Radim Wolák

Kateřina Woláková

Karolína Dušková, Michaela Přikrylová a Petr Rydval v inscenaci U zeleného papouška. Foto: David Slížek.

KoPR 3

Byla to na první pohled hodně různorodá skupina lidí. Nejmladšímu „koprákovi“ bylo, tuším, osmnáct, nejstaršímu kolem šedesátky. Někdo měl rád klasické či- noherní komedie, někdo zase experimentální divadlo.

Výuka Kurzu praktické režie. Foto: David Slížek.

Někdo za sebou měl spoustu premiér, někdo ještě žádnou. Na půdičce divadla ve Vysokém nad Jizerou, kde jsme se setkávali po každém představení zdejší národní přehlídky venkovského divadla, jsme se pod vedením zkušených ošetřovatelů učili pojmenovávat problémy, které jsme ve viděných inscenacích viděli. Tady jsme po Maryši z Karolinky založili „Vávra klub“, který se snažil rehabilitovat sedláka, jenž z tradičního výkladu vychází jako padouch, ale přitom je ubohou obětí nesnášenlivé kavárnice. Tady při sejkoráku z jeviště jeden z frekventantů na celý sál děkoval za vedení KoPRu „Milanu Šejbalovi“. (Nepřekvapivě KoPR nedokončil. Ten seminářista.) Tady vznikala přátelství, která drží dodnes.

Často jsme spolu nesouhlasili, někdy jsme se hádali, ale nějakým zázrakem to dohromady fungovalo. Kouzlo jménem Milan Schejbal a Káťa Fixová dokázalo

Frekventanti Jaromír Popiel a Jan Pokorný při zkoušení absolventské inscenace. Foto: David Slížek.

nesourodou bandu proměnit v prostředí, kde jsme mohli bezpečně testovat hranice svých komfortních zón. Petr Macháček z experimentálního Divadla Kámen si tak třeba mohl – nejspíš poprvé a naposledy – zkusit roli v klasické situační frašce. Divadlo s námi bylo pořád, i při večerních Šarádách. Milanova „kolébka fotbalu“ zahraná během vteřiny nebo „Sodoma Gomora“, kterou Vítek Herzina předvedl tak bravurně, že ji nikdo nechtěl uhodnout, dokud nedojde na Lotovu ženu, nezůstanou nikdy zapomenuty. Vítek byl jeden z „figurantů“, což byla další ingredience, která naší koprovce dodávala chuť a smysl. Díky všem!

KoPR 3 byl skvělý. Nebýt téhle party a nebýt Milana, Káti, Pavlíny a Simony, kteří několikaleté setkávání vymýšleli a organizovali, chybělo by mi toho v životě mnohem víc, než jen schopnost poznat a pojmenovat situaci nebo žánr. Když na vyřazování každých dalších kopráků tradičně prohlašuji, že KoPR 3 byl nejlepší, nemyslím to jako nadsázku. Pro mě, a věřím, že i pro mé spoluseminaristy, skutečně nejlepší byl.

David Slížek

*KoPR, jako výuka divadelního řemesla
v kostce, nás naučil nový způsob přemýšlení
o divadle, ukázal nám, jak nesmírně bohaté jsou
divadelní prostředky a jak je můžeme
využít, abychom vyjádřili, co chceme.
A to nejen na divadle, čerpáme z toho
v našich profesích dodnes.*

*Naučil nás chápat mnohohrstevnatost divadla
a jeho rozmanité možnosti, úctu k většímu spektru
divadelních žánrů a poskytl také spoustu zážitků...*

*Pochopily jsme třeba, kolik moudrosti a lidských
témat a dilemat je možné oslovit v jedné divadelní
hře, kolik se toho skrývá třeba i v pouhé zdánlivě
banální konverzační či situační komedii.*

*Bylo to trochu jako potápění u moře. Člověku se
stane, že když se ponoří, je překvapený, jaký
jiný neznámý svět, o kterém měl jen matné tušení,
se tam zjeví. A něco takového jsme zažívaly
i s Milanem na kurzu a s úžasem jsme
na ten svět divadla hleděly a dodnes také
i díky tomuto kurzu hledíme.*

*KoPR budeme mít ale také vždy výrazně spojený
i s osobitým stylem Milana, jeho velkým nasazením
a humorem, zemitou energií a nesmírnou hravostí
a lehkostí, ale i třeba s tím, že je možné nadávat
a klít a přitom cítit, že je vše v pořádku, máme se
rádi a netřeba si to brát osobně, ba přímo naopak,
že to může být určitý projev blízkosti a důvěry.*

*Takže díky, náš guru tatko, že jsme tam
mohly být a že jsi nás na tenhle prima výlet vzal.
Byla to parádní jízda!*

dvojčata Karolína a Míša

*Milan je velká osobnost, charismatický a citlivý člověk,
a jako takový k sobě umí přilákat spoustu dalších
skvělých lidí, kteří se od něj chtějí učit. Absolvoval jsem
KOPR vlastně jako mladík bez životních zkušeností a do
dneška jsem za tu spoustu mentorů strašně moc vděčný.
A upřímně asi nešlo jen o divadelní řemeslo, ale o život
sám. Vždyť co jiného je divadelní režie než snaha
člověka realizovat své vize.
A Milan je pan vizionář.*

Martin Pietraszek

*Když se řekne KoPR, vybaví se mi Nístějka Vysoké
nad Jizerou, Městečko Palermo usíná, Maryšáááá
a Zelený Papoušek.*

Lenka Bittnerová (Landrová)

*Obecně si toho příliš nepamatuji. Ale vím, že na Popelce
v roce 1997 jsem poznal Milana Schejbala a celý
divadelní svět se tím pro mě změnil. Díky Milanovi
jsem si zahrál na Hronově a loni jsme se dostali
na Divadelní Piknik Volyně.
Milan mi divadelně velmi pomohl.*

Luděk Švehla

15.

16.

17.

18.

15. Absolventi 3. běhu Kurzu praktické režie. Foto: Milan Strotzer. | 16. Označení oblíbené učebny Kurzu praktické režie na Jiráskově Hronově. Foto: David Slížek. | 17. Frekventant 3. běhu Kurzu praktické režie Radim Wolák. Foto: David Slížek. | 18. Frekventanti Kurzu praktické režie Jitka Smejkalová a Michal Lurie st. při zkoušení absolventské inscenace. Foto: David Slížek.

19.

20.

21.

**Milan: Až budete chtít být vtipní,
tak zamávejte modrým hadrem,
abychom to poznali...**

22.

19. Milan Schejbal. Foto: David Slížek. | 20. Arthur Schnitzler: U zeleného papouška v podání 3. běhu Kurzu praktické režie. Foto: archiv Martina Pietraszka. | 21. Milan Schejbal při výuce. Foto: David Slížek. | 22. Michaela Přikrylová a Karolína Fikrle (Dušková). Foto: soukromý archiv.

4. KURZ

PRAKTICKÉ

REŽIE

2008–2012

Děčín, Hronov, Volyně, Rakovník

Hlavní lektoři: Kateřina Fixová a Milan Schejbal

Lektoři: Daniela Fischerová, Petr Michálek,
Pavlína Schejbalová

Figuranti: Anna Fixová, Vít Herzina,
Karolína Herzinová (Lišková) Roman Šťabrňák,
Helena Lapčíková (Hampalová), Jiří Vojta

Organizace: Simona Bezoušková

Základní tematické okruhy studia:

úvod do dramaturgie a dramaturgický rozbor
základy dramatické výchovy a komunikace
dramaturgická koncepce, úpravy, škrty
divadelní druhy, žánry a styly
úvod do divadelní režie
režijní propedeutika aneb základní stavební kameny
režijní práce
dramatická situace (praktická cvičení)
scénografie a jevištní svícení
dramaturgicko-režijní koncepce
pohyb
nonverbální komunikace
práce režiséra s hercem
kritické hodnocení inscenace
příprava a realizace inscenace

Absolventská inscenace:

Karek Poláček, Ondřej Lážňovský: **Bylo nás pět**

Absolventi:

Jana Blažková

Lenka Cvrčková st.

Petra Slížková (Jirásková)

Jarka Klučinová

Gabriela Kobesová

Petr Matoušek

Václav Polda

Martin Pošta

Pavel Skála

Tereza Skálová

Alexandr Szöllös

Vít Štěpán

Kateřina Lesch (Veselovská)

Hana Žáková

*Třetí setkání frekventantů 4. běhu Kurzu praktické režie v roce 2009.
Foto: Alexandr Szöllös.*

BYLO NÁS PĚT LET

Když jsme seděli s Vítkem Štěpánem v baru na Wintrově Rakovníku 2008 a debatovali, jestli se přihlásit do právě vyhlášeného běhu Kurzu praktické režie, netušila jsem, jak moc mi tohle rozhodnutí změní život. Nakonec jsme oba naskočili a vesmírná loď KoPR IV Enterprise zažehla motory. Startovací rampou nám bylo děčínské divadlo, které v této fázi historie amatérského divadla hostilo pod křídly Petra Michálka i celostátní činoherní přehlídku.

Kromě hlav omotaných toaletním papírem byly v Děčíně k vidění i další divy: Maryša inscenovaná na Měsíci ve stylu Star Wars, velmi postmoderní pouliční divadlo s kouzelníkem a stínohrou nebo oblíbená rodinná jednoaktovka „*Dneska u nás bude spát Venca*“, která v rámci KoPRu zažila i několik repríz. Jeviště ale neožívalo jen počiny divadelními, ačkoli vynesení postele spícího kolegy i s oním spícím kolegou z hlubin ponorky na jeviště, se ve volnějším výkladu dá chápat i jako umělecký happening.

Vzhledem k averzi Petra Matouška ke společenské hře Městečko Palermo jsme se stali KoPŘím během s abnormálně nízkou (čti nulovou) frekvencí hraní Palerma, ušetřený čas jsme věnovali rozvoji excelence v jiné disciplíně – a to v šarádách. Mezi vrcholné okamžiky patřila ztvárnění „*bakterie mléčného kvašení*“ nebo „*Hledá se Nemo*“ ve stronzu Romana Štabrňáka.

V obrovských prostorech děčínského divadla jsme se setkávali až do roku 2010, pak jsme se jako jakýsi testovací předvoj přesunuli do Volyně. Vzali jsme tuto roli odpovědně a podrobili divadlo zátěžovému provozu, který spočíval například v synchronním použití jevištních světél a varné konvice v zákulisí (pro další použití nedoporučeno, pokud není zájem hrát Cimrmanovu rozhlasovou hru o Františku Křížíkovi).

Se změnou geografie došlo i na změnu atmosféry. Trochu přituhlo. Z bezstarostného objevování divadelního

světa se pomalu vynořil obrys absolventské inscenace. Pojali jsme přípravu sportovně, konkrétně jako druh adrenalinového sportu. Na závěrečné zkoušení ve Volyni proto účinkující přijížděli zásadně jen na několik dní a zásadně tak, aby se co nejméně potkávali s ostatními účinkujícími. V plné sestavě jsme proto byli jen jeden a půl dne. Hlavně to nepřezkoušet, říkali Milan s Káťou, ale nám to připadalo jako docela výzva, zvládnout přezkoušet představení, které máme sotva čas postavit. Inu, zvládli jsme to. Žánr adrenalinového divadla držela stoicky do poslední vteřiny nepřekvapivě Káťa Fixová, která v momentě, kdy začal slavnostní galavečer čtvrtého KoPRu na Popelce Rakovník 2012, ještě stála na jevišti úplně jiného divadla, a to Divadla Antonína Dvořáka v Příbrami. V průběhu prvních dvou obrazů absolventské inscenace Bylo nás pět se pak s Aničkou Fixovou za volantem a za vydatného klení řítila serpentinami křivoklátských lesů směrem k Rakovníku. My ostatní jsme střídavě hráli a střídavě se v zákulisí potili strachy, jestli to stihnou, když v tom do sálu vešla Káťa jako operní primadona, v klidu si nechala pomoci do kostýmu a s posledními centimetry zapínaného zipu na zádech vstoupila zavěšena do rámě Milana Schejbala přímo do svého výstupu ve hře. Padaly nám čelisti i kameny ze srdce.

Rakovníkem to zdánlivě skončilo, ale jen zdánlivě. Kromě toho, co nám KoPR přinesl po umělecké stránce (a všichni z něj dodnes čerpáme, a ještě dlouho budeme), nám změnil životy i osobně. Přinesl přátelství na celý život, divadelní i životní partnerství. V našich učebnách KoPRu se vzadu na dece jako miminko plazila Lea, do KoPRu IV se narodil Vojta, o několik let později k nim přibýly i naše děti, děti dvou kopráků. Přidaly se tak k dětem předchozích i dalších, tehdy budoucích běhů, a založily doslova novou generaci, která z KoPRu vzešla. To je otisk do mapy i historie amatérského divadla, který už nikdo nesmaže.

Petra Slížková

Na čas strávený ve společnosti lektorů i absolventů Kurzu praktické režie vzpomínám jako na jednu z nejhezčích etap svého života. Zážitky jsou to nepřenositelné, ale každý, kdo seminářem prošel, mi dá jistě za pravdu, že je naprosto boží a unikátní! Stmeluje lidi, rozšiřuje obzory a vnímání, a to nejenom divadla. Ovlivnil za ta léta 1993–2023 množství divadelníků, je to až k neuvěření.

Vždy když zavzpomínám na KoPR, zahřeje mě to u srdce. Tolik legrace, inspirace, zábavy (Šarády, Palermo, toaletáky), slzy dojetí (např. po zhlédnutí záznamu Milanova zpracování Fredericka v Děčínském kině) atd., atd...

Je mi ctí, že spoustu lidí okolo KoPRu, a to nejen našeho čtvrtého běhu, ale i ostatních, mohu považovat za své kamarády, byť se třeba často nepotkáme.

Za vše uvedené i neuvedené, ale prožité, a bylo toho opravdu hodně, bych rád Milanovi, Kátě a všem, kteří kurz připravují a podílejí se na něm, moc a moc poděkoval. Naplňuje mě to úžasem, štěstím a vděkem, že jsem měl tu možnost se tohoto skvělého semináře zúčastnit.

S velkou úctou a radostí děkuju.

Vítek Štěpán

23.

Milan: Dvojitý beton – prostě
ani vrchem ani spodem.

24.

25.

26.

23. Pověstné toaletáky. Foto: Alexandr Szöllös. | 24. Absolventská inscenace 4. běhu Kurzu praktické režie. Karel Poláček, Ondřej Lážňovský: Bylo nás pět. Foto: Ivo Mičkal. | 25. Korunovace čerstvého držitele Ceny Ministerstva kultury, Milana Schejbala. Jiráskův Hronov 2010. Foto: Stanislav Aubrecht. | 26. Pověstné toaletáky. Foto: Alexandr Szöllös.

27.

28.

29.

*Milan: Jenže lidi, který to zajímá,
by se vešli do nemocničního pokoje.
To promiň, ale to jsou pak ty divadla
trošku naddimenzovaný.*

**Hlas ze sousedství Městského divadla
Děčín: Vidím lidi s toaletáky na hlavách,
to se zase nebude dát spát.**

30.

27. Soňa Heroutová, Simona Bezoušková a Milan Schejbal. Foto: Alexandr Szöllös. | 28. Vít Štěpán, Václav Polda, Martin Pošta a Milan Janček. Foto: Alexandr Szöllös. | 29. Absolventská inscenace 4. běhu Kurzu praktické režie. Karel Poláček, Ondřej Lážňovský: Bylo nás pět. Foto: Ivo Mičkal. | 30. Městečko Palermo. Foto: Alexandr Szöllös.

5. KURZ

PRAKTICKÉ

REŽIE

2013–2017

Volyně, Kralupy nad Vltavou, Rakovník

Hlavní lektoři: Kateřina Fixová a Milan Schejbal

Lektoři: Kateřina Baranowska, Luděk Horký

Figuranti: Anna Fixová, Petr Florián,
Ivana Krmíčková, Roman Šťabrňák, Jiří Vojta

Organizace: Simona Bezoušková

Základní tematické okruhy studia:

úvod do dramaturgie a dramaturgický rozbor

základy dramatické výchovy a komunikace

dramaturgická koncepce, úpravy, škrty

divadelní druhy, žánry a styly

úvod do divadelní režie

režijní propedeutika aneb základní stavební kameny

režijní práce

dramatická situace (praktická cvičení)

scénografie a jevištní svícení

dramaturgicko-režijní koncepce

pohyb

nonverbální komunikace

práce režiséra s hercem

kritické hodnocení inscenace

příprava a realizace inscenace

Absolventská inscenace:

Ladislav Stroupežnický, Miroslav Macháček,

Jan Borna: **Naši furianti**

Absolventi:

Alexandra Bolfová

Monika Fejglová

Zuzana Fuxová

Roman Kříž

David Kulhan

Milan Ligač

Roman Mařík

Ladislav Matlák

Zuzana Petrů (Neuvirtová)

František Paluš

Helena Plicková

Gabriela Pojerová

Martin Rumler

Adam Steinbauer

Michal Šesták

Kristýna Štefková

Božena Štibingerová

*Monika Fejglová, Božena Štibingerová, Zuzana Fuxová
a Adam Steinbauer. Foto: Roman Mařík.*

KoPR 5

26. října 2013, Volyně, Kulturní dům Na Nové. Tehdy a tam začala naše čtyřletá cesta s Milanem Schejballem. Kurz praktické režie, běh pátý. Formálně skončila 11. listopadu 2017 v Rakovníku představením Našich furiantů, které bylo skvělé, úžasné a jedinečné, o čemž neexistuje důkaz v podobě video záznamu.

Mezitím byl Milan našim průvodcem, mentorem, přítelem. A tím zůstal i poté, co jsme k jeho úlevě absolvovali. Zažili jsme leccos, valná většina je nepublikovatelná, protože co se stane na KoPRu, zůstane na KoPRu, ovšem leccos se snad, po autocenzuře vydat dá. A s Milanem v hlavní roli. Hned několik absolventů KoPRu jsou už dnes dokonce profesionální režiséři či herci a jsem přesvědčený, že i Milan na tom má svůj podíl.

Ale zpět ke kurzu. Třeba hned na začátku nás všechny překvapilo, že docent Schejbal, pohybující se celý profesní život v silně konkurenčním prostředí mnoha režisérů a mála divadel, nemá vůbec ostré lokty. Při hraní Šarád, Time's Up a podobně jako by nechtěl vyhrát, nerozporoval rozhodnutí moderátora, nepodroboval soupeře i spoluhráče nátlaku. Pozoruhodné, nebýt soutěživý typ.

Mimochodem se společenskými hrami souvisí i Milanův pobyt na místní policejní stanici ve Volyni, kde potupně odevzdal otisky prstů, aby byl jako jediný z kurzu vyloučen z okruhu podezřelých. To bylo tak, vyrazili jsme na večerní představení, tuším, že Saturnina, do příbramského divadla (kam nás Milan bral zadem, čímž rozpočtové organizaci města Příbrami sebral peníze za vstupné) a po návratu jsme zjistili, že jsme byli okradeni o nějaké jídlo a krabičku s hracími kartami. Ty měl Milan zapůjčené z Žižkovského divadla Jára Cimrmana.

I byla povolána policie, vyšetřovalo se a jelikož se zjistilo, že ukradené karty zná nejlépe Milan, odvezla si ho hlídka rovnou. Vrátil se za několik hodin, prsty černé

od barvy a v duši zážitek z jistě tvrdého výsledku. Co kdyby krádež fingoval a karty patřící někomu jinému, si chtěl nechat, že ano?

Pro nás byl za hrdinu, obětoval se, vyšetřovat se nechal a vlastně tak bojoval za tři rajčata, balíček kávy a nějaké pečivo, o které jsme my ostatní přišli. Pachatele se nakonec díky místní znalosti podařilo najít, byla to místní hladová bezdomovkyně. Jídlo jsme tak po ni zpět nevyžadovali.

Milan a jeho pravá i levá ruka, krk i hlava Kateřina Fixová, se stali jedněmi z nás. To díky jejich erudici a ochotě jsme se dozvěděli a mohli zapomenout spoustu triků, zákonů, rad ohledně činoherního divadla. To oni ochotně přijeli i mimo dva pravidelné týdenní pobyty v roce na víkend do Kralup, protože my jsme se chtěli učit víc a být víc spolu.

To Milan nás bral, jak řečeno výše, do divadla, takže nejen jeho režie v příbramském Divadle A. Dvořáka jsme mohli vidět a diskutovat o nich. A to Milan se vůbec necítil zaskočen, když jsme se pokoutně dozvěděli, že zaskakuje v roli doktora Vlacha v Saturninovi, a tak první, co uviděl, když vlezl na jeviště, byli jeho studenti z KoPRu a jejich výrazy „*Tak se teda ukaž, jakej jsi hráč.*“ (Je hodně dobře.).

Vloupat se Milanovi zaplacením kurzovního drze do života je jedna věc. Ale pouštět si několik desetiletí do života „*Kopráky*“ je odvážné. A za tuhle odvahu se sluší poděkovat. Snad můžu mluvit za všechny ostatní z KoPRu 05, že nám Milan připravil několik let skvělých zážitků a vrcholem byla jeho práce na Našich furiantech, kde jsme si důležití připadali snad všichni.

Takže díky, Milane!

Tvoji Naši furianti
Martin Rumler

Pro mě byla nezapomenutelná společná návštěva příbramského divadla a představení Velký Gatsby, které režíroval Milan Schejbal a v němž hrál náš spolužák Milan Ligač a to Nicka. Po představení nás autem zpět na kurz vezl Milan a po cestě jsme si povídali o představení. On jako režisér se s námi bavil jako se sobě rovnými. A takový byl vždycky – lidský, přátelský a velice milý.

Božena Štibingerová

Káťo a Milane,

díky je prostě slabé slovo...

Nakopli jste mě a tím znovu i Kralupy, mám z vás a z ostatních kamarády do konce života, zvýšili jste podle mě i návštěvnost v Příbrami, kam ráda jezdím, i když už to nejsou naše skupinovité výlety. Šarády a Times Up mám s Koprem už neodmyslitelně spojené, i když to často bylo vyhrocené kvůli jistým jedincům ;), stejně bych si to ráda dala znovu. Nezapomenu na cestu z Hlaváku s nůš, kterou jsme potřebovali do Našich furiantů, v životě jsem si nepřípadala jako takový exot. Jo, a to že jako jediný běh Kopru nemáme kvalitní záznam Našich furiantů, beru dodnes jako sabotáž, ze závisti, že to naše představení bylo prostě nejlepší :)

Váš Zloprcek

Drahý tatko Milane,

v tomhle textu Ti chci hlavně poděkovat za to, co jsi udělal nejen pro můj divadelní život, ale i pro divadelní život mnoha dalších divadelníků. Náš běh KoPRu pro mě byl natolik formativní, že mám dojem, že nic z toho, co jsem zažil potom už na mě tak ohromný vliv nemělo. Od Tebe jsem se mohl učit vše o řemeslu, diskutovat s Tebou o divadle a poslouchat Tvé vzpomínky, což mám, jak víš, obzvlášť rád. Od Káti, která ještě při našem běhu stála po Tvém boku, jsem se naučil o dramaturgii za pár týdnů víc, než od kohokoliv jiného.

Vím, jak zásadní tohle bylo pro všechny z nás a kolik z nás pak šlo divadlo dělat v nějaké formě dál a mohlo inspirovat lidi další. Dobrým důkazem je i současný běh KoPRu, do kterého naše skupina, troufám si říct, „navezla“ slušnou dávku účastníků.

U nás doma mě pořád dokola, jak taky víš, poslouchal, jak básním o KoPRu, jeden člověk. Můj táta alias můj další táta Milan alias jeden z Šestyho dvou tátů Milanů alias starej Šesty. Byl to vlastně on, kdo trval na tom, ať do téhle publikace něco napíšu za nás oba. Pro něj je KoPR něco úplně centrálního a zásadního.

Málokdy jsem ho viděl tak šťastného jako když je ve Volyni, nebo když se z ní plný dojmů vrátí a jsem za to strašně rád. Taky jsem moc rád, že jste díky

KoPRu spolu mohli takhle strávit nějaký čas „s divadlem“, to Ty určitě chápeš. Zkrátka, chtěl bych

Ti za nás za všechno strašně poděkovat.

Jsme moc a moc rádi, že Tě máme.

Tvůj Michal Šesták

Že jsme byli v tom nejúžasnějším KoPRu všech dob, dokazuje mimo jiné i účast nečekaných externistů. Nebo se snad může některý jiný pochlubit návštěvou chmatáka přímo „na place“? Stopování podle rozházených karet ulehčilo pak práci PČR...

Laco Matlák

Káto a Milane,

děkuji Vám oběma za Váš přístup a za Vaše učení. Mám Vás rád.

Roman, dudáček

P. S.: Milane, dyť jsi mi to učil!!!

Když jsem začal jezdit na Hronov, tak právě začínal první ročník KPR. Tehdy jsem si pro sebe KPR zařadil jako nejvyšší level, a hlavně mě ani nenapadlo, že bych do této komunity za nějaký čas také mohl patřit. Díky několikaletému setkávání se s Milanem Schejbalem na divadelních přehlídkách, na divadelní dílně na jihu Čech a osobních setkáních a diskusích a snad i nějaké vlastní zkušenosti s divadlem jsem se odhodlal vstoupit do tohoto čtyřletého setkávání se. A nelituji. Zažili jsme spoustu legrace, úžasnou pohodu, ale i náročnou práci, nějakou tu teorii a nespočet sdílených zkušeností od úžasného tandemu Schejbal a Fixová. A samozřejmě se tento tandem vždy snažil z každého z nás vydolovat maximum, co naše dispozice dovolily. A někdy i k našemu překvapení, netušili jsme, že nějaké máme. Já za toto vše upřímně děkuji a rád na vše zažité vzpomínám.

Roman Mařík

Martin Rumler, Zuzana Petrů (Neuvirtová), Adam Steinbauer a Gabriela Pojerová před Sálem Josefa Čapka v Hronově. Foto: Roman Mařík.

31.

32.

33.

34.

31. Adam Steinbauer, Michal Šesták a Zuzana Petrá (Neuvirtová). Foto: Roman Mařík. | 32. Helena Plicková a Michal Šesták. Foto: Roman Mařík.
 | 33. Milan Schejbal. Foto: Roman Mařík. | 34. Laco Matlák, Martin Rumler, Monika Fejglová a Božena Štibingerová. Foto: Roman Mařík.

35.

Milan: Vtipy si nechte na Silvestra.

37.

36.

38.

35. Frekventanti 5. běhu Kurzu praktické režie s lektory na Jiráskově Hronově. Foto: Roman Mařík. | 36. Kateřina Fixová. Foto: Roman Mařík. | 37. Helena Plicková, Michal Šesták, Alexandra Bolfová a Zuzana Petrů (Neuvirtová) dobře vědí, co znamená, když recenzi píše Milan Schejbal. Foto: archiv Heleny Plickové. | 38. Absolventská inscenace 5. běhu Kurzu praktické režie. Ladislav Stroupežnický, Miroslav Macháček, Jan Borna: Naši furianti. Foto: Ivo Mička.

6. KURZ

PRAKTICKÉ

REŽIE

2018–2023

Volyně, Rakovník

Hlavní lektor: Milan Schejbal

Lektoři: Kateřina Baranowska, Kateřina Fixová,
Luděk Horký

Figuranti: Anna Fixová, Martin Holzknecht,
Petr Florián, Kryštof Grygar, Václav Kraus,
Eliška Nejedlá, Roman Šťabrňák, Lucie Valenová
Helena a Jaroslav Vondruškovi

Organizace: Simona Bezoušková

Základní tematické okruhy studia:

úvod do dramaturgie a dramaturgický rozbor
základy dramatické výchovy a komunikace
dramaturgická koncepce, úpravy, škrty
divadelní druhy, žánry a styly
úvod do divadelní režie
režijní propedeutika aneb základní stavební kameny
režijní práce
dramatická situace (praktická cvičení)
scénografie a jevištní svícení
dramaturgicko-režijní koncepce
práce režiséra s hercem
kritické hodnocení inscenace
příprava a realizace inscenace

Absolventská inscenace:

Jaroslav Žák,
Hana Otčenášková-Burešová: **Škola základ života**

Absolventi:

Marie Banáková

Vlastimil Drda

Barbora Gréeová

Veronika Holečková

Lenka Chaloupková

Kristýna Kňákal Brožová

Štěpán Kňákal

Kristina Kohoutová

Jiří Kratochvíl

Alena Křivancová

Gabriela Ledererová

Markéta Macáková

Robert Pecha

Jiří Petrů

Radka Schardová

Pavel Studeník

Jiří Suk

Pavla Šamlotová

Milan Šesták

Jakub Škrdla

Eva Šmídová

Pavel Tomášek

Jaroslava Tomášková

Milan Schejbal jako figurant, kterému zdatně sekunduje Jaruška Tomášková. Foto: Jiří Petrů.

DÍKY, MILANE

Jak člověk spolehlivě pozná, že žije dobrý a naplněný život? Umí se přenést do konkrétní chvíle v minulosti a vzít si z ní opětovně to, čeho je mu právě třeba: poučení, zkušenost, dojetí, pohlazení, nakopnutí, pobavení. Pět let a deset setkání Kurzu praktické režie se složilo z těchto vzácných okamžiků, které naplno prožíváte, berete si z nich a dostáváte plnými hrstmi, co v životě upotřebíte, aniž byste nutně dopředu tušili, kdy a jak.

Pochopil jsem jako frekventant poměrně záhy, že se dvakrát do roka ve Volyni nebudu učit jen divadelní režii, ale také – a jak to vyjádřit, aby to nevyznělo nemožně pateticky – životu. Pochopil jsem současně, že jsem skoro čtvrtstoletí po maturitě a patnáct let po promoci potkal nejlepšího učitele, jaký kdy přede mnou stál.

To, co nás učil, bylo triviální a zásadní zároveň. Odpověď na jasnou otázku zjišťující preferenci či souhlas stejně jednoznačným ano, nebo ne (a ano, patří se vlastně vyslovit omluvu, že nám to trvalo, než jsme touto lekcí prošli). Chovat se zodpovědně ke kolegům v semináři. Přijmout, že ten bude navzdory maximálnímu nasazení lektorů jen tak dobrý, jak dobrým ho uděláme my.

Těžko zapomenout na dopoledne ve volyňské školní učebně, kdy v reakci na naši liknavost při předvedení toho, co jsme si každý měli od podzimu připravit, k nám Milan Schejbal promluvil tak důrazně, přitom s respektem a vstřícně, že si od dalšího dne až do poslední zkoušky absolventského představení nikdo podobné zaváhání nedovolil.

Jak to ve správném semináři bývá, člověk se učil především tím, že si vše prakticky zkoušel. A užíval si nakonec i to, čeho se dopředu bál. Milan, Káťa Fixová, Luděk Horký i Káťa Baranovská byli vždy připraveni pomoci s překlenutím toho, co drhlo či se úplně zastavilo. Pociť, že děláme na věci společně a záleží nám na ní, byl lanem, které člověka tahalo z jakékoli nesnáze.

Učit jsme se ale mohli i jenom tím, že jsme pozorovali a vstřebávali, co zažíváme. Například, že když jeden dělá, k čemu byl zrozen a co ho baví, když je tomu naplno oddán v každém okamžiku, z nichž se skládá přítomnost, dostává se mu přesně tolik sil, kolik jich potřebuje. A vám coby o pár dekád mladšímu nezbývá než žasnout.

Poslední z Milanových KOPRů měl štěstí nejen na něj a jeho spolupracovníky, ale také na sestavu účastníků. Sešla se velmi různorodá co do věku, míst, z nichž jsme se sjížděli, rodinného i profesního zázemí. Ale sedla si až nadpozemsky. Těšili jsme se na sebe. Těžko se smířovali s tím, když jedno podzimní setkání zcela zrušil covid. A dojemně se vítali. Doteď mám zapsán v hlavě i těle obraz malého sálu na Nové, do kterého první den v podvečer s jistým zpožděním dorážejí noví a noví kolegové a ti již přítomní znovu a znovu neúnavně vstávají a hrnou se obejmout a olíbat nově příchozí.

Závěrečný rok byl v jednom ohledu tak trochu boj. Myšlenka na to, že se blíží konec KOPRu, měla tendenci se umíněně vracet. A já ji s rozhodností a odhodlaně zaháněl. Protože proč si přibližovat něco, co bych měl nejradši co nejvíc daleko. Ale hlavně: proč se bát konce něčeho, co si umím podle vzoru zmíněném v úvodu kdykoli zpřítomnit. Přenést se v čase i místě, proměnit tehdy a tam na tady a teď a znovu to prožít.

Uvědomil jsem si, že z žádné školy, kurzu či semináře, které jsem za pět dekád života absolvoval, nemám tak málo poznámek jako z KOPRu. A současně s tím tak málo obav, že by mi něco uteklo. Že bych to neměl, protože to nemám zapsané. Že bych se k tomu nemohl vrátit, poněvadž si to nemám kde přečíst.

Je to i ten důvod, proč se tak těžce skládá do slov tato vzpomínka a hold.

Díky, Milane.

Pavel Tomášek

Když jsem do KoPRu přišla, bylo mi čerstvě sedmnáct a tenhle vzkaz Ti píšu ve svých dvaadvaceti. To mi přijde úplně neuvěřitelný, ale je to důkaz toho, jak velkou roli jsi sehrál v mém dosavadním životě. S naším během jsem překonala dospělost, odmaturovala, pak mi bylo dvacet a teď už budu mít skoro hotovou vejšku.

Vím, že to nerad posloucháš (teď asi spíš čteš), ale беру Tě jako obrovskou inspiraci a životní vzor. I když jsem nakonec nešla cestou divadla profesionálně, tak i jako člověk jsi někým, ke komu stojí za to vzhlížet, ať už je to Tvoje lidskost, pokora nebo trpělivost, kterou jsi s náma vždycky měl.

Díky za nás všechny mlad'ochy, kdo jsme měli tu čest si kurzem projít, a kterým dal KoPR nejen krásný vzpomínky a kamarády, ale i to správný postrčení do života. Mělo to smysl!

Markéta Macáková

P.S.: Doufám, že Tě ještě někdy uvidím předvádět anglickou slaninu.

Nejprve jsme si říkali s Kristýnkou, že 4 roky kurzu je hrozně dlouhá doba a pak díky covidu, se nám celý běh prodloužil o celý jeden rok. To je ta nejkrásnější věc na covidu :-).

Když v roce 2018 začal náš běh, netušil jsem, co mě v následujících letech čeká. Ale doufal jsem, že se dozvím pár nových věcí o režii a vedení divadelního zkoušení. Je až neuvěřitelné, jak mi celých pět let změnilo jak osobní pohled na svět, tak i pohled na divadlo a vnímání toho, proč a jak dělat divadlo. Naučit se pokoře a zároveň si stát za svými názory. Získání nových přátel a kamarádů. Za ten čas, co jsi nám Milane věnoval, asi ani poděkovat nejde. Jen ti mohu slíbit, že na těch pět let nikdy nezapomenu.

Štěpán Kňákal

KoPR začal pro nás tři lípáky, tedy pro Štěpána, Jirku Kratochvíla a mě tím nejhorším možným způsobem. Pár dní před jeho začátkem zemřel náš drahý kamarád, kolega, mentor František Zborník. Místo toho, abychom se první den našeho kurzu se všemi seznamovali a těšili se, co přijde, připadla nám úloha nejsmutnější: podílet se na organizaci jeho pohřbu.

Nikdy tedy nezapomenu na chvíli, když jsme po vší té hrůze konečně dorazili do Volyně a vstoupili do malého sálu Na Nové. V tu chvíli se na nás obrátilo dvacet párů nových, mnohdy neznámých očí a chvíli bylo naprosté ticho. Všichni věděli, odkud jedeme a co se právě stalo.

Po pěti společně prožitých letech jsem vděčná za to, že některé z KoPRáků nyní považuji za své drahé přátele, mnoho z nich za milé známé a především, za skvělé parťáky KoPRáky.

Děkuji za chvíle prožité s Milanem Schejbalem, kterého směle nazývám divadelním přítelem, rádce a mému srdci drahým člověkem. Děkuji za všechny rady a momenty s Katkou Fixovou, Katkou Baranowskou, Luděčkem Horkým, se Simonkou a profíky herci, kteří nám byli k dispozici.

Děkuji za společný čas. Nikdy nepřestanu děkovat svému muži, že mě ke KoPRu dokopal.

Kristýna Kňákal Brožová

Když nám Milan řekl „Možná přijede i kouzelník!“ (čímž myslel báječného Romana Štabrňáka, jak jsem později zjistila), okamžitě jsem si pomyslela, že toho největšího divadelního Mága tady přece už máme! Pozorovat Milana při práci je jako sledovat tu nejúchvatnější magickou show. Ohňostroj nápadů, přesné vedení herců, humor (něžný i drsný :-)), lehkost a zapálení pro věc...

Milane, obrovský dík za možnost učit se od toho největšího Mistra!

Kristina Kohoutová

Múza **I**ntuice **L**egenda **A**kce **N**adšení **E**nergie
Srdce **C**harisma **E**mpatie **J**iskra **B**ard **A**matér **L**áska **E**sco,
děkuju Ti za to všechno!

Gabi Ledererová

Má účast na KoPRu je, kromě spousty nabytých znalostí, ověřena fantastickým kolektivem, díky kterému jsem poznala a zamilovala si spoustu nových lidí, na které nedám dopustit. Už teď mě vlastně trochu sžírám představa, že se příští rok nesetkáme v „KoPR kroužku“, který blokuje východy, jen aby společně mohl vést debaty nad právě zhlédnutým představením. Bude mi to všechno chybět, ale jsem neskutečně vděčná, že to bylo.

Veronika Holečková

Štěpáne, hlavně nevykukuj a nerozhlížeš se, ať si nás Milan nevšimne! Aneb jak jsme se coby Kopráci vydali na tajňačku do Příbrami na premiéru hry Sex noci svatojánské popřát Milanovi k narozeninám, krčili se rozházení v hledišti a dělali, že jsme neviditelní... a Štěpán se zavrtil a bylo po překvapení :-)) To jedinečné setkání naplněné sdílenou radostí za to moc stálo, díky!

Jaroslava Tomášková

39.

40.

41.

42.

39. Frekventanti často museli plnit i domácí úkoly. Ten svůj na semináři scénografie s Kateřinou Baranowskou prezentuje Štěpán Křákal. Foto: Jiří Petrů. | 40. Frekventanti 6. běhu Kurzu praktické režie při výuce Na Nové ve Volyni. Foto: Jiří Petrů. | 41. Neoblíbenější částí Kurzu praktické režie jsou druhy, žánry, styly. Milan Schejbal režiruje figuranty Annu Fixovou a Kryštofa Grygara. Foto: Jiří Petrů. | 42. Milan Schejbal spolu s figuranty Annou Fixovou, Romanem Štabrňákem a Eliškou Nejedlou. Foto: Jiří Petrů.

43.

44.

45.

46.

Káťa: Schejbalova pauza? Kam se hrabe čechovovské mlčení.

43. Nejmladší posluchačka Lenka Chaloupková ml. v doprovodu své maminky Lenky Chaloupkové st. Foto: Jiří Petrů. | 44. Milan Schejbal je na seminaristy většinou milý. Foto: Barbora Gréeová. | 45. Někdy je ke kvalitnímu výkonu dokonce i přemlouvá. Foto: Barbora Gréeová. | 46. Ale učit amatérské režiséry třicet let je někdy zkrátka náročné. Foto: Barbora Gréeová.

47.

48.

49.

47. Lektori Kateřina Fixová a Milan Schejbal. Foto: Barbora Gréeeová. | 48. Bez šarád by to nešlo. Foto: Jiří Petrů. | 49. Jakub Škrdla, Pavel Tomášek, Jaruška Tomášková, Štěpán Kňákal, Vlastimil Drda, Jiří Suk, Vít Chaloupka, Milan Šesták, Luděk Horký, Milan Schejbal, Eva Šmídová, Barbora Gréeeová, Kristina Kohoutová, Alena Křivancová, Pavla Šamlotová, Radka Schardová, Gabriela Ledererová, Lenka Chaloupková, Marie Banáková, Robert Pecha, Martin Holzknecht, Pavel Studeník, Filip Stuchlík, Kristýna Kňákal Brožová, Jiří Petrů, Karolína Hajná. Foto: Simona Bezoušková.

50.

51.

52.

53.

50. Frekventanti Kurzu praktické režie na Divadelním Pikniku Volyně 2023. Foto: Jiří Petrů. | 51. Praktické ukázky jsou základem výuky Kurzu praktické režie. Foto: Jiří Petrů. | 52. Zkoušení absolventské inscenace Škola základ života. Foto: Jiří Petrů. | 53. Lektori Luděk Horký a Milan Schejbal. Foto: Barbora Gréeová.

KURZ PRAKTICKÉ REŽIE 1993–2023

Autoři textů: Simona Bezoušková, Milan Strotzer, Jan Strejcovský, Radana Šimčíková, David Slížek, Petra Slížková, Martin Rumler, Pavel Tomášek
a další absolventi Kurzu praktické režie

Autoři fotografií: Stanislav Aubrecht, Barbora Gréeová, Gabriela Kobesová, Roman Mařík, Ivo Mičkal, David Slížek, Milan Strotzer, Alexandr Szöllösz, Jiří Petrů,
archiv databáze českého amatérského divadla a soukromé archivy
absolventů Kurzu praktické režie

Publikaci připravilo pracoviště ARTAMA,
útvár Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS)

Vydal NIPOS

Odpovědná redaktorka: Simona Bezoušková

Grafická úprava a sazba: Eva Filipová

Tisk: ON tisk, s.r.o., Praha

1. vydání

Náklad 100 ks

Praha 2023

ISBN 978-80-7068-388-0

SODOMAGOMORA

ZE ŽIVOTA KOPRU

U ZELENÉHO PAPOUŠKA

BYLO NÁS PĚT

NAŠI FURIANTI

ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA